

Van de vicevoorzitter, Bert Jaarsma

De laatste HGB Nieuwsbrief van het jaar 2023. Wij kijken terug op een mooi verenigingsjaar met veel hoogtepunten binnen de verschillende afdelingen.

U leest hierover in deze Nieuwsbrief. Veel leesplezier.

Steeds opnieuw realiseren wij ons dat actief zijn in onze vereniging een hobby of liefhebberij is waar je als vrijwilliger veel voldoening uithaalt. Binnen het Historisch Genootschap zijn er een reeks van activiteiten. Op het gevaar af dat ik er een paar vergeet, noem ik ze toch: historisch onderzoek, collectie beheer, educatie, documenten, rondleidingen in één van onze musea, onderhoud van de gebouwen incl. tuin, het organiseren van lezingen en foto avonden, het onderhouden en bedienen van de Weegbrug of het onderhouden van historisch brandweer materiaal. Daarnaast zijn er ook bestuurlijke taken zoals, secretariaat, PR, penningmeester, voorzitter. Totaal zijn er ruim 100 vrijwilligers actief die met veel passie en toewijding op één of andere wijze actief zijn. Dat schept een onderlinge band.

Natuurlijk zijn er ook wel eens minder leuke klusjes maar het intermenselijke sociale contact is van essentieel belang bij het uitoefenen van deze hobby of liefhebberij en maakt veel goed.

Vanaf deze plaats wil ik de vrijwilligers bedanken voor het werk in het afgelopen jaar. Jullie zijn de basis van het voortbestaan van het Historisch Genootschap Beemster. Hieronder leest u dat we naarstig op zoek zijn naar nieuwe vrijwilligers, omdat we helaas ook afscheid hebben moeten nemen van vrijwilligers.

Namens het bestuur wens ik alle leden van het HGB een sfeervolle en contactvolle december maand met allen die jullie dierbaar zijn. ◀

Nieuw licht in het Betje Wolff Museum

In het Betje Wolff Museum is in oktober de halogeenverlichting vervangen door ledverlichting.

De verlichting bestaat net als de oude halogeenlampen uit spots en breedstralers.

De oorspronkelijke rails konden blijven hangen en zo was het niet moeilijk om de nieuwe ledverlichting te plaatsen.

Een grote kostenbesparing: zeker 85% op het gebied van verlichting ten opzichte van de oude halogeenverlichting.

Ook is het nu mogelijk om bijzondere objecten mooier 'aan te lichten' met de nieuwe spotjes.

Johan de Jong ◀

Vrijwilligerstekort!!

Het aantal vrijwilligers loopt terug zonder dat er nieuwe vrijwilligers te verwelkomen zijn. Als het in dit tempo doorgaat dan zal Agrarisch Museum Westerhem de deuren moeten sluiten.

Een noodkreet dus: meld u alstublieft aan als vrijwilliger bij Westerhem!

Dat kan door een mail te sturen naar:

info@historischgenootschapbeemster.nl. Even bellen mag ook: tel. 0299-673500. Wij horen graag van u! ◀

Verslag groot onderhoud van de Weegbrug

Donderdag 28 september jl. hebben de vrijwilligers zich weer verzameld voor het jaarlijkse onderhoud aan de weegbrug. Dit jaar was het weer tijd voor groot onderhoud. In het voorjaar was het weer veranderlijk. Het begon met veel regendagen en later hoge temperaturen. Inmiddels gingen er veel vrijwilligers op vakantie.

Ger Kloosterhof heeft dit najaar een grote groep vrijwilligers bij elkaar kunnen krijgen. Cees Kraakman, Wim van Twisk, William Duijn, Frans van de Beld, Cor Roet, Jan Schoutsen, Jos Greuter, Chris van Poelgeest en Ger Kloosterhof. De koffie met koek werd verzorgd door Jan Schoutsen.

Werkzaamheden: Schoonmaken - Onderhoud mechanisme - Schilderen

Om 9.00 uur was iedereen aanwezig. Nadat alles keurig was afgezet om gevaar voor de vrijwilligers en wegverkeer te voorkomen werd er met de werkzaamheden begonnen. De werkzaamheden werden goed verdeeld over de vrijwilligers. De planken van het weegdek, de bestrating er omheen en de weegbrug werden schoongemaakt en daarna schoongespoten. De bestrating werd onkruid vrijgemaakt. De vrijwilligers reinigden het hekwerk, maakten het huisje van binnen en buiten schoon en laptten de ramen.

De zonnepanelen op het dak werden schoongemaakt. Deze zonnepanelen zijn aangesloten op accu's en zijn de enige stroomvoorziening. De meterkast is bij de restauratie in 2013 verwijderd in verband met vastrecht. Twee vrijwilligers zijn de put ingegaan om de vloer te reinigen en om alle scharnierpunten opnieuw in het vet te zetten. Dit is gedaan met watervast vet.

In opdracht van het bedrijf Precia Molen is de ruimte tussen de weegbrug en de steunberen veranderd van 12cm tot 3cm. De ruimte is verkleind om te voorkomen dat de weegbrug weer kapotgereden wordt.

De stalen omlijsting is ontroest en in de verf (Tenco) gezet.

Het huisje had geschilderd moeten worden, maar door het schoonmaken was het te nat. Afgesproken werd om dat een week later te doen.

Donderdagochtend 5 oktober kwamen 4 vrijwilligers weer terug bij de weegbrug om te schilderen. Er werd een stellage gemaakt om aan de achterkant en zijkant van het huisje te kunnen krabben, schuren en schilderen. De vrijwilligers hebben vervolgens het huisje en de originele stalen omlijsting van de put geschilderd. ◀

Colofon:

De HGB-nieuwsbrief is een uitgave van het **Historisch Genootschap Beemster**

Redactie: PR-commissie van het HGB.

Foto's: Jan Jobsis, Janet Smith-van der Veen, Johan de Jong, Paul Buurmans

Informatie: tel: 0299 673500 of via mail: info@historischgenootschapbeemster.nl

Postadres: HGB-PR commissie, postbus 73, 1462 ZH Middenbeemster. www.historischgenootschapbeemster.nl

Lidmaatschap HGB bedraagt: één persoon € 25,00 (15,00 eerste jaar), twee personen € 35,00 (20,00 eerste jaar) en bedrijfslidmaatschap € 55,00 per jaar.

Scholenproject Keyserkerk—Betje Wolff Museum

Van 2 t/m 6 oktober jl. hebben 135 leerlingen van de Beemster basisscholen de Keyserkerk en het Betje Wolff Museum bezocht.

De leerlingen beklommen de toren en kregen daarbij veel informatie van de vrijwilligers die met hen naar boven klommen. Met als toetje het uitzicht over de Beemster.

In de kerkzaal was er ook veel te bewonderen. Het orgel was indrukwekkend en werd soms door een leerling bespeeld. De stovenkamer werd bewonderd en er was aandacht voor de akoestiek bij de preekstoel. Er werd gezongen en zelfs soms getrouwd. Natuurlijk kon Fabritius, of zijn vrouw of een vriendin, veel over het leven van de eerste koster vertellen. Een rondje om de kerk hoorde ook bij de ochtend.

Langs het borstbeeld van Fabritius gingen de leerlingen vervolgens naar het huis van dominee Wolff en zijn vrouw. Cornelia ontving ze bij de deur, nadat de leerlingen flink aan de deurbel hadden getrokken. Tijdens het kijken naar de film over Betje werden de leerlingen opgeschrikt door de dominee die plotseling in het trapgat opdook en Betje uit haar kamertje riep, omdat hij zijn preek niet kon vinden. De leerlingen waren steeds bereid om te helpen zoeken in de verschillende

kamers van hun mooie woning. Alle preekbladen werden gevonden en terwijl ze daar naar op zoek waren konden zowel de dominee als Betje veel informatie kwijt over de verschillende ruimtes. We kregen aan het eind van de ochtend, toen de kinderen in de kerk nog een opdracht over de preekbladen moesten maken, veel positieve reacties van zowel de leerlingen als hun begeleiders. Dus gaan we het project in het volgende schooljaar voortzetten. De data zijn al gepland. We kunnen terugkijken op een mooie projectweek, dankzij de inzet van 11

enthousiaste vrijwilligers.

Mart Hellingman ◀

Terugblik Open Monumentendag Agrarisch Museum Westerhem

Tijdens het landelijke Open Monumentenweekend van 9 en 10 september jl. kon het publiek weer kosteloos genieten van alle musea. In het Agrarisch Museum Westerhem was er op zondag een zeer interessante lezing over de verbouwde boerderij Broedersbouw. Daarnaast had het museum enige objecten van het archeologiemuseum 'Huis van Hilde' uit Castricum geleend. Deze waren in 2017 opgegraven tijdens de aanleg van de afrit N244 naar de Purmerenderweg. Hier stond ooit de derde molen uit de Draaioordermolengang. De tentoonstelling over de watermolens die de Beemster droog gemaakt en droog gehouden hebben kunt u zeker nog tot mei 2024 zien. Jammer dat er door de warmte deze dagen zo weinig bezoekers waren.

Over het algemeen waren er minder individuele bezoekers dit seizoen maar dat werd gelukkig gecompenseerd door de groepsbezoekers. ◀

Illustratie: Theo Molenaar

Symposium Keyserkerk—HGB

Op 14 oktober jl. werd er een mini-symposium gehouden, ter gelegenheid van het 400-jarig bestaan van de Keyserkerk. Het werd goed bezocht, er waren ongeveer 80 bezoekers. Het was een interessante bijeenkomst met een drietal sprekers. Het symposium werd georganiseerd door het HGB en door de kerk.

Het HGB kreeg een maquette van de Keyserkerk. Hij is 'gemaakt' door Siebren de Boer. Siebren de Boer is architect en heeft de kerk opnieuw met behulp van een computer-programma in detail getekend/gedocumenteerd. Deze digitale

tekening is een belangrijk document voor het onderhoud van de kerk op langere termijn. Op basis van deze digitale tekening is een 3D print, deze maquette, gemaakt. Die staat nu in de domineeskamer van het Betje Wolff Museum. ◀

Boeken bij Betje

We hebben dit najaar twee leuke avonden gehouden in Onder de Linden. Alexander Reeuwijk was onze gast begin september met zijn nieuwe boek 'Oog in oog met de goden' en op 15 oktober kwam Conny Braam vertellen over haar boek 'De revolutie van Pelle'. Vrijdag 10 november zou Bert Wagendorp komen, maar hij was ziek geworden en die avond ging helaas niet door.

Alexander Reeuwijk, de vaste interviewer van Boeken bij Betje

Hopelijk kan hij ons in het volgende seizoen bezoeken.

De data voor volgend jaar staan al vast.

16 februari: staat nog even open.

8 maart komt Renée van Marissing.

Van haar is net de nieuwe roman verschenen 'Gelukkige dagen'. Een roman waarin de schrijfster zich verplaatst in het hoofd van de ongeneeslijk zieke jongdemente Sil, maar ook in de hechte vriendschap met een groep jeugdvrienden.

19 april komt Benjamin Moser, de man van Arthur Japin. Hij is Amerikaan. Van hem komt een dezer dagen een boek uit over hoe hij Nederland is gaan begrijpen aan de hand van 17^e-eeuwse schilders, zoals bijvoorbeeld Carel Fabritius uit de Beemster.

Mocht u belangstelling hebben.... ?

Opgeven kan via de mail boekenbijbetje@gmail.com

De entree is 12 euro (inclusief koffie/thee met een Betjebonbon) en kan aan de kassa worden betaald met pin of contant.

Het zijn goed bezochte avonden en je hoeft de boeken niet te hebben gelezen om toch een heel leuke avond te hebben. U bent van harte welkom. ◀

Voor in de agenda: Filmdag in Agrarisch Museum Westerhem

Op zondag 4 februari 2024 wordt er een filmdag georganiseerd in het AMW. Beeldmateriaal uit vervlogen tijden, altijd mooi om naar te kijken. ◀

Nieuws van molen De Nachtegaal

We zijn heel trots op onze zesde gediplomeerde molenaar. Joop Broodbakker heeft in september zijn molenaarsdiploma gehaald. Gefeliciteerd Joop! Ook heeft De Hollandsche Molen ons weer gevraagd om de molen ter beschikking te stellen voor de landelijke molenaarsexamens. Een compliment in de molenwereld.

Verder is er weer veel gebeurd. Enkele voorbeelden:

- Zondag 27 augustus ontvingen we, met een draaiende molen, de wandelaars van het evenement "Happen en Verstappen". De bezoekers konden in de molen proeven van het zelf gebakken roggebrood van bakker Eric Stevens, gemaakt van ons roggemeel. Een delicatessen.
- Tijdens de Foodtour ontvingen we 100 bezoekers, vaak met hun gezin. Er is veel belangstelling voor streekproducten en de kennisgeving met eigen gemalen Beemster graanproducten verraste vele nieuwe bezoekers.
- In oktober bezochten deelnemers aan een molensymposium onze molen. Bert Jaarsma vertelde over onze goede ervaringen met de gemeente met betrekking tot het vastleggen van de molenbiotoop (molenbeschermingszone) in het bestemmingsplan buitengebied.

- De heer Landman is lid van de ledenraad van de Rabobank. Jaarlijks mogen de leden een cheque aanbieden van € 500,- voor een goed doel. Zijn keus viel op onze molen. "Een monumentale koren-molen in de Beemster, die zeker in stand gehouden moet worden", aldus mijnheer Landman. Een mooie bijdrage voor het onderhoud van de molen.

- De groepen 1-2 van OBS 't Tilletje uit Wardeer kregen een rondleiding van drie molenaars. Spannend en leerzaam voor deze kleuters. Hoe rem je de molen? Samen de molen laten draaien en een kijkje nemen op een molenzolder. Zowel de kinderen als de molenaars genoten van dit scholenbezoek.

- Helaas kon het evenement voor kinderen: "De Griezelmolen" wegens ziekte van "de heks" niet doorgaan dit jaar.

Educatie

Hoe kunnen we nog beter de werking van de molen en het proces van graan naar brood tonen aan bezoekers in de molen en bij evenementen buiten de molen. Dit heeft onze aandacht. Inmiddels hebben we een start gemaakt met een gerevisieerd molentje, molenteentjes op schaal en foto's op de maalzolder. ◀

De vrijwilligersochtend van het Betje Wolff Museum

In Onder de Linden was het donderdagochtend 16 november een drukte van belang. De gastvrouwen en -heren van het museum waren opgetrommeld evenals de bouwers van het nieuwe koetshuis én de medewerkers aan de twee scholenprojecten die dit jaar waren gehouden.

De ochtend begon met een uiteenzetting en een PowerPointpresentatie van Bert Jaarsma over de bouw van het nieuwe koetshuis dat geheel in eigen beheer door vrijwilligers wordt uitgevoerd: Jan Buis, Cees Kraakman, Adri Martens, Ad Koopman, Jan Lagerburg, Cor Roet, Gerbrand Vis en Bert Jaarsma. Het koetshuis is intussen bijna af en al heel mooi.

Vervolgens kwam het hele traject van de nieuwe aanbouw aan het museum aan de orde. Wat een werk is het geweest om zo'n plan voor te bereiden! Inmiddels is de aannemer, Mercurius Bouw, begonnen met de werkzaamheden.

Toen werd het podium vrijgemaakt voor de dames Betje en Aagje, gespeeld door Liesbeth Havik en Wies Ronda. Ze hebben een nieuw stuk gemaakt met de titel:

'Liefde en aandacht houden Betje en Aagje levend'

Het is een geweldig leuk stuk geworden! Zittend aan een oud tafeltje met een kleedje erover, een stapeltje brieven en een tafelbel namen ze hun leven samen door. Regelmatig stonden ze op en namen ze ieder plaats in een gouden schilderijlijst en commentarieerden wat ze zoal zagen en meemaakten in het museum, hangend aan de wand. Ze zagen de bezoekers

komen en gaan, een bus vol toeristen, die voor de deur stopte, maar die uiteindelijk niet ons museum als doel had, maar op zoek was naar de Zaanse Schans. Dat het zó geweldig was, dat er nog een Betje Wolff Museum bestaat. Kortom, een heel mooie, levendige en grappige voorstelling. Na de pauze met koffie en cake werden de voorbij, lopende en komende

zaken besproken van het museum met de vrijwilligers. We zitten nu in de winterperiode en het museum is alleen op zondagmiddag open. Intussen gaat de bouw aan het museum nu echt van start.

Spannende tijden.

Janet Smith-van der Veen ◀

Het nieuwe koetshuis in de tuin van het Betje Wolff Museum. November 2023.

Beemster Museum

Er zijn helaas geen nieuwe ontwikkelingen op het gebied van het Beemster Museum.

Al meer dan 15 jaar wordt er over gesproken, de plannen liggen er, maar het daadwerkelijk realiseren laat op zich wachten. In samenwerking met VISIT Beemster zou de transitie van complex Westerhem van Agrarisch Museum naar Beemster Museum als onderdeel van een Beemster bezoekerscentrum een grote meerwaarde voor Werelderfgoed de Beemster zijn. Ideeën en suggesties zijn zeer welkom! ◀

Muziek aan de Middenweg

Het was een zonovergoten dag, die zondag 20 augustus jl. Bij het Agrarisch Museum Westerhem kon men genieten van afwisselend Niels Buijs en Wim Boon. ◀

Wist u dat.....

- de Betje Bonbon er nog steeds is. Het is vast wel een idee voor de komende feestdagen voor presentatie bij de koffie of in een doosje als geschenk. Ze zijn te verkrijgen bij het Betje Wolff Museum (tijdens openingstijden; iedere zondagmiddag), maar ze zijn ook bij de burens verkrijgbaar, bij 'Bij Moeders'.

- vrijwilliger/gastvrouw/gastheer zijn bij onze musea een leuke en zinvolle tijdsbesteding is.

Heeft u inspiratie, neem dan contact op met Aafje de Jong van het Betje Wolff Museum (0299-427800) of met Jan Jobsis van het Agrarisch Museum Westerhem (0299-683507).

U wordt uitvoerig ingelicht en u kan een dagje meelopen om de sfeer te proeven. U bent van harte welkom! ◀

Open Dag 2024

Voor de activiteiten in de boomgaard van het Agrarisch Museum tijdens de Open Dag in 2024 zoeken wij "bejaarde" hooibouwwerktuigen. Gedacht wordt aan een paarden hooihark, een vorkjeschudder, of een hele oude Nicholson harkkeerder. Wie weet er nog een te staan en zouden wij die dan eventueel mogen gebruiken? Wij, Jan Jobsis (0299-683507) en Jan Bakker (0299-423359), wachten in spanning af. ◀

In en om de bedstede

In de beide musea van het Historisch Genootschap Beemster treffen we een bedstee ofwel een bedstede aan. Vandaar dit stukje.

Een bedstee is een nis in de wand van een kamer of in het schot van de hooiberg langs de zogenaamde koegang. Eigenlijk een kast die gevuld is met beddengoed en afgesloten kan worden met deurtjes of een gordijn. Het is dus een in de wandbetimmering opgenomen slaapplek.

Eén van de voordelen van de bedstee is, dat deze is ingebouwd, zodat hij overdag door de deuren onzichtbaar is. Een aparte slaapkamer is daardoor overbodig. Een ander voordeel is dat de bedstee in de winter door de lichaamswarmte van de slapers makkelijk opgewarmd kan worden, omdat het een vrij kleine ruimte betreft. Hierdoor hoeft er niet gestookt te worden om toch redelijk gerieflijk te slapen. Soms is de bedstede tegen de schoorsteen aan gebouwd voor extra warmte.

De maten zijn onwaarschijnlijk klein; de breedte is doorgaans 110 centimeter en de lengte meet tussen de 150 en 180 centimeter. Twee volwassenen lagen strak tegen elkaar. Als er een baby werd geboren, dan werd er op een plank boven het voeteneinde voor de baby een bedje gemaakt. Bij een nakomeling werd het oudste kind in een soort lade onder het bed van de ouders gelegd. Vandaar de term van het ondergeschoven kindje.

Slappe kussens moesten het gemis van een mee-verende bedbodem

goed maken. Aan het hoofdeinde lag een peluw gevuld met kaf of stro (soms voorzien van ongewenste gasten zoals luizen en mijten). Daarbovenop een kleiner hoofdkussen. De mensen sliepen dus half zittend. Dat verklaart waarom ze toch in de kleine bedstee pasten, al waren de bewoners

toen wel kleiner dan nu. Niemand wilde gestrekt liggen. De mensen vonden het te risicovol omdat er dan veel bloed naar het hoofd kon stromen. Gestrekt liggen was ook meer iets voor dode mensen.

Tot slot, of het echt waar is weet men niet zeker, iets over de herkomst en de betekenis van het woord troetelkind. Aan het plafond van de bedstee hing vaak een touw met daar onderaan een kwast, de troetel. Als de baby aan het voeteneinde onrustig werd, legden de ouders de troetel in het bedje, zodat de baby daar lekker op kon sabbelen en daar rustig van werd.

Het zou nog lang duren voordat slapen enigszins gerieflijk werd. Met de toenemende welvaart verloren de bedsteden terrein. De gezinnen werden kleiner, waardoor er meer slaapruimte kwam. Ook verdwenen vlooiën en luizen. Er kwam elektriciteit, centrale verwarming en sanitair. En slapen werd fijner!

Jan Bakker ◀